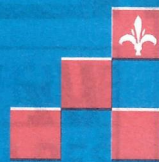

BOBOVAC

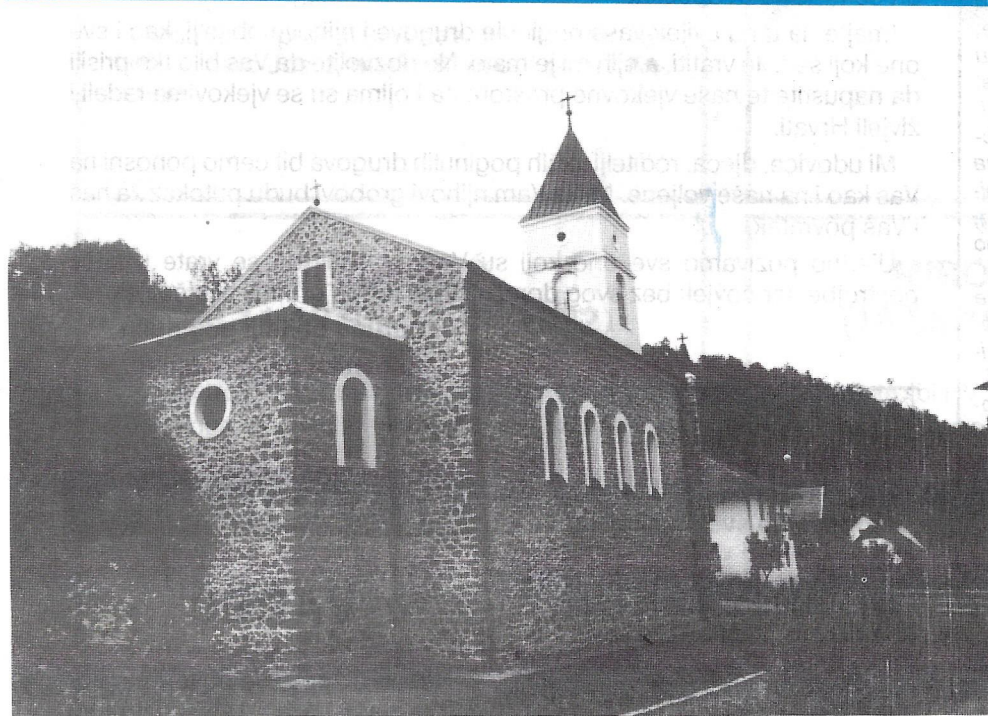

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA I BROJ 2

VAREŠ

VELJAČA 1995.

IZ NAŠIH ŽUPA

ŽUPA

VIJAKA

Str. 8 i 9

**TVRTKO, DIJAK
BOSANSKI**

ULOMAK IZ KNJIGE O VAREŠU

Str. 10 i 11

POSJETE

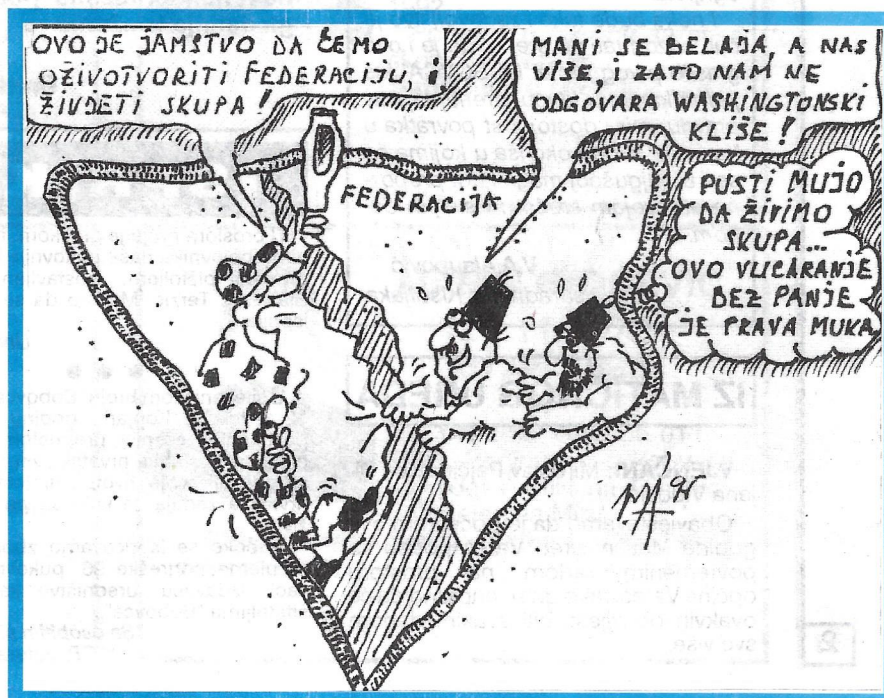
**DRAŽEN BUDIŠA
NA DAŠTANSKU**

Str. 3

POLITIČKI ŽIVOT

**POČELI PREGOVORI
HRVATA I BOŠNJAKA-
-MUSLIMANA U VAREŠU**

Str. 3

Uz izlazak prvog broja

Nezaboravan je taj dan za mene, taj četvrtak, trećeg veljače, kada sam dobio i držao u ruci prvi broj mjesečnika "BOBOVAC", glasila Hrvata Vareša. Uzbudjen od zadovoljstva, prelistavam prvu stranu glasila, koji se rodio sa krunom ustrajnosti domoljubnih vareških Hrvata...onih na samoj crti obrane, nadomak svoje vareške kotline...u nemilosrdnoj čudi Zvijezde planine.

Estetski stilizirane naslovne stranice, sa snažnim tonovima crveno-bijelo-plave boje kao i sa elementima fotografskog i monografskog umijeća, odraz su kvaliteta osnivačkog, kao i uredničkog tima, što je vrijedno spomenuti.

Ne mogu zaobići a da se ne osvrnem na simbolički element stare kule Bobovac, na kojoj crveno-bijeli kvadratići hrvatstva dizajnirani i osmišljeni u stilu jedne velike i široke gradinske "kapije", koja u sebi nosi poruku svih naših napora, želja i ostvarenja, za koje je vareško hrvatsko pučanstvo tijekom ovog rata itekako spremno da se prapostojbina i postojbina kulta života, vjere i opstojnosti vareških Hrvata povрати i ostvari na ovim prostorima. Među samim vareškim izgnanicima ovdje u Kiseljaku, koji su do izlaska glasila "BOBOVAC" bili šturo informirani i kako rekoše "zaleđeni" na ovim prostorima, povratilo se punpanje nade i vjere da nisu zaboravljeni, ni kao ljudi, ni kao nesretnici i da im ovo glasilo daje puno povjerenje u rukovodstvo i povratak na svoja otuđena ognjišta.

I neka bude tako i zadovoljstvo je čuti i uzdrhtati od sreće, da je i ovo glasilo prvog broja "BOBOVCA" još jedna karika u lancu stremjenja za pravdu, mir i dostojnost povratka u "ramove" svoga okoliša u kojima će se i u najgušćoj magli ljudi prepoznati svojom srećom i svojim dahom.

V.A. Alaupović
Naš suradnik iz Kiseljaka

IZ MATIČNOG UREDA

VJENČANI: Miroslav Pejčinović i Dijana Vidović

Obavještavamo da je početkom ove godine Matični ured Vareš počeo sa povremenim radom na prostoru općine Vareš, tako da se nadamo da će ovakvih obavijesti biti svakim danom sve više.

PORUKA

BOJOVNICIMA 96. DOMOBRANSKE PUKOVNIJE "BOBOVAC" VAREŠ

Dragi bojovnici!

Ovim putem bi se prije svega htjeli zahvaliti svima Vama koji ste ostali na području pod kontrolom naše pukovnije. Prošlo je 16 mjeseci otkako smo prognani iz naših vjekovnih ognjišta i ostali bez svojih najmilijih. Naša želja za povratkom je velika, a Vi ste jedna velika svijetla točka i naša nada da ćemo taj dan dočekati.

Imajte na umu uvijek vaše poginule drugove i njihove obitelji, kao i sve one koji se žele vratiti, a njih mi je malo. Ne dozvolite da Vas bilo tko prisili da napustite te naše vjekovne prostore na kojima su se vjekovima radali i živjeli Hrvati.

Mi udovice, djeca, roditelji vaših poginulih drugova bit ćemo ponosni na Vas kao i na naše voljene. Neka Vam njihovi grobovi budu putokaz za naš i Vaš povratak.

Ujedno pozivamo sve one koji su Vas napustili da se vrate u naše postrojbe, jer čovjek bez svog doma i svoje rodne grude i nije čovjek.

**Udruga obitelji poginulih
bojovnika općine Vareš**

POZIV NA SURADNJU

Pozivamo sve one koji imaju mogućnosti i volje da nam šalju svoje priloge, da bi obuhvatili što više informacija i priloga sa raznih strana, posebno od prognanika koji su daleko od svojih domova.

Također se zahvaljujemo svima koji su nam na bilo koji način pomogli da prvi broj lista ugleda svjetlo dana.

Istovremeno molimo da nam se jave oni koji bi svojim novčnim priložima potpomoogli daljnje izlaženje.

Uredništvo

ISPRIKE

U prošlom broju je greškom, među imenima bojovnika naše pukovnije koji su nagrađeni pištoljem, izostavljen bojovnik Blaženko Terzić. Molimo da se uvaži ova isprika.

Uredništvo

U siječanjском broju "Bobovca" na strani 12, u tekstu "Kopjari - godinu poslije", u posljednjoj rečenici, propustom korektora pisalo je "... lahka hrvatska zemlja za koju su položili svoje živote", umjesto "... laka hrvatska zemlja za koju su položili svoje živote".

Duboko se ispričavamo zbog ove namjerne pogreške 96. pukovniji "Bobovac", izdavaču, uredništvu kao i svim čitateljima "Bobovca".

Sa osobitim štuovanjem
NIGP "Futura" Zenica

IZ NAŠIH ŽUPA

VAREŠ

Nakon blagoslova obitelji na prostoru župe Vareš, pod kontrolom HVO i ABiH živi 2.276 vjernika u 800 obitelji.

U drugom polugodištu vjeronauk pohađaju 235 vjeroučenika i to: Vareš 75, Pržići 90, Pogar 43, Vareš Majdan 15 i Duboštica 12 vjeroučenika.

Župljanji ne oskudijevaju u osnovnim potrebama za život. Župni caritas već dulje vrijeme redovno prakticira mjesečnu podijelu hrane. Od prošlog mjeseca Župni caritas u Varešu postao je sabirni karitativni centar za vareško područje: Vareš, Breza, Vijaka, Jelaške i Olovo.

Od početka ove kalendarske godine u župi su umrli: Janja Knežević, Marija Jerković, Dragica Ridić, Zita Ilić, Rudolf Mutić, Jelena Kasapović i Matilda Tenšek.

Kršteni su: Kristina Sprečkić i Helena Mutić.

Vjenčani: Dijana Vidović i Miroslav Pejčinović.

Fra Mato Topić

VIJESTI, VIJESTI, VIJESTI...

BUDIŠA U POSJETU HRVATIMA VAREŠA

U okviru svog programa obilaska Bosne i Hercegovine da bi se uvjerili u položaj Hrvata na tim prostorima, te uvjete življenja, visoko izaslanstvo Hrvatske socijalno liberalne stranke posjetilo je i Hrvate općine Vareš.

Dana 15. veljače 1995. god. visoka delegacija HSLS-a predvođena predsjednikom Draženom Budišom posjetila je Daštansko, a prije toga župu Vijaka. U izaslanstvu su pored g. Budiše bili još: g. Jozo Radoš, dopredsjednik i zastupnik u Saboru RH, dr. Franjo Zenko, predsjednik Velikog vijeća i zastupnik, Velimir Terzić, član Malog vijeća i zastupnik, Ante Leontić i Ante Damjanović.

U iscrpnom razgovoru izaslanstvo je od strane predsjednika OV Vareš g. Miroslava Pejčinovića i zapovjednika 96. dom. pukovnije "BOBOVAC" Vareš bojnika Marija Andrića detaljno upoznato sa kronologijom stradanja vareških Hrvata, položaju i uvjetima življenja sada na prostorima pod kontrolom ARBiH i HVO.

Još jednom je visokom izaslanstvu prezentirana odlučnost i želja Hrvata Vareša za povratkom svojim domovima i svojim ognjištima, što je njihovo neotuđivo pravo koje im daje i ustav Federacije BiH. Nazočne članove OV Vareš, zapovjedništva 96. dom. pukovnije "BOBOVAC" Vareš i HDZ Vareš visoko izaslanstvo je upoznalo sa globalnim političkim ciljevima hrvatskog naroda, te izrazilo divljenje i moralnu potporu Hrvatima Vareša u njihovoj želji za povratkom.

"Fascinira i zadivljuje želja ovih ljudi za povratkom svojim domovima, iako slobodno mogu reći da od svih Hrvata koje smo obišli ovih dana, Hrvati Vareša su u najtežem položaju i muslimanska vlast je ovdje u Varešu najkruća" - izjavio je predsjednik Budiša.

Nakon sagledavanja stanja izaslanstvo HSLS-a je u znak prosvjeda zbog ponašanja muslimanskih vlasti Vareša i teških uvjeta življenja Hrvata, odlučilo da odbije razgovor sa njihovim predstavnicima, koji je bio dogovoren u večernjim satima.

U daljnim razgovorima obećana je materijalna i moralna potpora Hrvatima Vareša, a nakon večere visoki gosti iz Hrvatske su napustili prostore općine Vareš.

VITEZ POMAŽE VAREŠU

Ima dosta onih koji na raznorazne načine pomažu nama Varešanima, a među njima svakako moramo istaći i općinu Vitez.

Nakon što su povodom obilježavanja godišnjica vezanih za katoličku crkvu u Varešu, dovezli kamion hrane, ovih je dana na račun Općinskog vijeća Vareš stigla i novčana potpora za instaliranje radio postaje "BOBOVAC" na teritorij općine Vareš.

Iako i sami u velikim problemima i poteškoćama, smogli su snage da nam samoinicijativno pomognu i to baš kada je to najpotrebnije.

Zato veliko HVALA svim Vitežanima na ovom humanom gestu, uz poruku da će oni kojima je pomoć upućena to znati itekako cijiniti.

BOBOVAC I U AUSTRALIJI

Sve pohvale i onima koji su bili zaduženi za distribuciju i promidžbu prvog broja našeg lista.

Uz naše prognanike u Hercegovini, Hrvat-skoj i zemljama Zapadne Europe koji su list dobili tek nekoliko dana poslije izlaska iz tiska, stigla nam je obavijest da je dvadesetak brojeva dostavljeno čak i u Australiju.

Nadamo se da ćemo ubuduće na vrijeme moći odslati dovoljan broj na sve adrese.

ZELENO SVJETLO ZA - DJEČJI DOPLATAK

Konačno će i jedina kategorija korisnika novčane pomoći koja do sada nije bila u prilici da ostvari svoja prava, imati reguliran status.

U tu svrhu je počelo prikupljanje dokumenata za ostvarivanje prava na dječji doplatk. Pravo na doplatk imaju sva djeca do 15 g. i starija od 15 g. koja pohađaju školu, a državljan-i su Bosne i Hercegovine i imaju mjesto prebivališta na teritoriju HR Herceg-Bosne. Sve potrebne podatke možete dobiti u Uredu OV Vareš na Daštansku ili u Kiseljaku.

Možemo samo zaželjati da politička i izvršna vlast ima što više sluha za višedlane obitelji, a zbog naše hrvatske opstojnosti i sretnijeg života.

ODRŽAN PRIPREMNI SASTANAK ZA PREGOVORE IZMEĐU HRVATA I BOŠNJAKA-MUSLIMANA VAREŠA

U srijedu 22. veljače 1995. g. u bazi Pakistanskog bataljuna UN-a u Ponikvama održan je prvi pripremni sastanak za rad političkog potkomiteta za pregovore između

Hrvata i Bošnjaka-Muslimana Vareša. Sastankom je predsjedavao zapovjednik PAKBAT-a puk. Badar Muneer, a bili su nazočni sa hrvatske strane g. Miroslav Pejčinović, predsjednik OV Vareš i bojnik Mario Andrić, zapovjednik 96. dp "Bobovac", a sa bošnjačko-muslimanske strane gđica Mervana Hadžimurtezić, predsjednica Ratnog predsjedništva SO Vareš i g. Zijad Kamenjaš, kom. 322. lake brigade Armije BiH.

Na sastanku je dogovoreno sljedeće:

1. Sastanci potkomiteta održavat će se redovito svakih 15 dana.

2. Stalni članovi potkomiteta bit će sa hrvatske strane g. Miroslav Pejčinović i bojnik Mario Andrić, a sa bošnjačko-muslimanske strane gđica Mervana Hadžimurtezić i g. Zijad Kamenjaš. Pored toga, ovisno o problemu o kojem će se razgovarati svaka strana ima pravo osigurati nazočnost još jednog povremenog člana.

3. Na sastancima će se razgovarati i rješavati svi problemi koji opterećuju odnose dva naroda na prostoru općine Vareš, a za prvi koji će se održati 07. ožujka razgovarat će se o slobodi kretanja na prostoru općine Vareš.

4. Svaka strana će imati i svojeg prevodioca, a sastancima će predsjedavati zapovjednik PAKBAT-a.

5. Potkomitet će raditi pod patronatom sektora sjeveroistok UN-a iz Tuzle, a bit će u stalnom kontaktu sa političko izvršnim komitetom u G. Vakufu.

6. Sastanci su zatvoreni za sredstva priopćavanja, a sa sastanka obje strane će po potrebi izdavati zajednička priopćenja.

MLADEŽ POGARI

Da uza sve teškoće i probleme ovoga vremena na Pogari ima života i da se tu neće ugasiti naša ognjišta govori i obećava organizirana mladež na Pogari. 25. siječnja 1995. održan je sastanak mladeži na kome je izabrano rukovodstvo. Za predsjednika izabran je Romeo Šurkić a za dopredsjednika Blaženko Simičević. Odmah potom naše aktivnosti usmjerene su na šport i kulturu. Veliku pomoć u tome pružili su nam Mjesna zajednica Pogar i župnik fra Mato Topić.

Od športa trenutno se održavaju manja ili veća takmičenja u malom nogometu, šahu te stolnom tenisu i odbojci. Na području kulture pokrenute su aktivnosti ka oživljavanju folkloru. Najvažnije je za ovu novorođenu organizaciju što smo naišli na razumijevanje i podršku starijih što se vidi u organiziranju i posjetu sportskih nadmetanja.

Nama, mladeži s Pogari, je obaveza zahvaliti se svima na pomoći i podršci a listu "Bobovac" želimo mnogo uspjeha i dug vijek.

Romeo Šurkić

SA POGARSKOG TURNIRA U MALOM NOGOMETU

U pogarskoj dvorani, dana 08. 02. 1995. odigran je turnir u malom nogometu. Pobjedila je ekipa "Civilne zaštite Pogar" sa šest bodova, druga je ekipa "Mještana" sa četiri boda, dok su treće i četvrto mjesto dijelili ekipe "Mladeži" i "Savjeta MZ Pogar" sa po jednim bodom. Najbolji i najefikasniji igrač bio je Miroslav Simičević sa sedam pogodaka a najbolji vratar bili su Ljubomir Božić i Florijan Šurkić.

Romeo Šurkić

96. DOMOBRANSKA PUKOVNIJA "BOBOVAC" VAREŠ

SA BOJIŠNICE

96. domobranska pukovnija "BOBOVAC" Vareš evo već više od dva mjeseca posijeda položaje na Kupreškoj visoravni, a u međuvremenu dogodile su se i određene promjene. Naši se bojovnici sada nalaze na drugome dijelu bojišnice nedaleko od dominantnoga Cincara (2006 m) i smjenjuju se svakoga tjedna.

Obzirom da su tereni gotovo identični vrljetima naše Zvijezde, vareški bojovnici ne moraju se uopće, poput drugih, prilagođavati teškim uvjetima. Netko je u šali rekao kako se u jednome danu izmijeni nekoliko godišnjih doba. Pa ipak, ni prevrtljivost tamošnje klime, niti zavijanje vukova ne mogu pokolebati naše bojovnike u izvršavanju redovitih zadaća. Logistička je potpora također na zavidnoj razini, a da bi sve to stizalo na vrijeme i Stanko i Boško doista ulažu mnogo napora i umješnosti.

U svakom slučaju, sve dosadašnje smjene iskazale su visoki stupanj organiziranja kako unutar desetina, tako i u širem smislu, te između ostaloga spremnost i discipliniranost.

Naši na Kupresu

U BLIZINI BOJOVNIKA

Na samom početku ovog osvrta, želio bih nešto reći o tisku "Bobovac", koji je nedavno, svojim prvim izdanjem pokazao koliko je, zapravo nedostajalo informiranosti tiskanom rječju o hrvatstvu sa prostora općine Vareš.

Naravno, ne želim time umanjiti, niti zasjeniti ostale medijske aktivnosti, koje su uspješno dočaravale zbivanja i život hrvatskog naroda, sa prostora naše općine. Jednostavno, izdanje ovog tiska, impresioniralo je svakog našeg čovjeka, koji je sa velikom znatiželjom pokušavao da dođe do te pisane riječi u kojoj bi svatko od njih otkrivao svoju nazočnost u bivstvovanju Hrvata Vareša, na prostorima Pržića, Daštanskog i Višnjica.

Najočitiji primjer znatiželjnosti, osjetio se među bojovnicima, o čijem životu i stvarnosti, zapravo i želimo nešto da napišemo. Svo ovo vrijeme prognanstva sa naših ognjišta, vrijeme ovog ratnog preživljavanja i života na nekim novim prostorima, ni sličnim onim ostavljenim, domaćinskim i osobnim; - malo toga se moglo reći i napisati o jednostavnosti i skromnosti u životu onih koji su najodgovorniji da predstave svoja istinska razmišljanja i stvarnost, koju prihvataju sa dozom još nepotisnute nevjerice, ali i uspomena na kojih nitko od njih, niti može, niti želi da se odrekne. Život bojovnika možda je i velika nepoznanica za kojom žude mnogi dopisnici, reporteri, pisci, a jednostavnost i osjećajnost koja naše bojovnike krase može se jedino otkriti u njihovoj blizini, kroz iskren razgovor sa njima. Nije teško prosuditi kako i pored svih ovih problema koje diktira ovaj nametnuti i prokleti rat, naši branitelji ne kriju istinski dar za druženje, zabavu, duhovnost, plemenitost i humanost. Oni su svjesni ove situacije u kojoj se svi mi nalazimo, oni znaju da ova zbilja nije ništa što ne odražava opstanak u borbi na život i smrt. Oni su svjedoci ovog vremena koje nameće oružanu borbu kako bi sačuvali svoju opstojnost i slobodu. I točna je izreka jednog našeg bojovnika koji kaže: "Ja moram da se branim jer tamo netko dira u moju slobodu." Mnogo toga dakle, preživjeli su naši bojovnici, i njihova svjedočenja

bit će pečat jednom životnom razdoblju kojeg će se nerado sjećati. Oni ni pred kim nisu dužni stati pognute glave, ni od koga tražiti oprost, jer njihova djela nikada nisu zlom i krvlju stvarana. Oni su najpravedniji simbol obrane svoga identiteta, svoje obitelji i doma bez kojeg su nažalost ostali, i pred njima samima morao bi netko stati pognute glave i od njih samih tražiti oprost, za zlo i nepravdu koja im je načinjena.

I pored toga njihov se život nastavlja, uramljen realnim optimizmom, ali ne i odviše raskošnim željama. Za početak, tek želja da stane rat, da se odmore oči bojovnika, da se srce nenaviknuto na mržnju oslobodi depresije, da se posvete svojim obiteljima i budućnosti u kojoj bi ovu ratnu zbilju predali zaboravu. Nije li to realna želja i skromnost koja krase dušu bojovnika HVO-e općine Vareš.

Pomenuo sam već kako dosjetkama i šalama naši bojovnici zatamljuju ovu zbilju, pokazuju i svoju tradicionalnu duhovnost. Bez zlih nakana, bez skepse i cinizma, a u njihovom društvu zabava je neizbježna. Teško bi bilo završiti ovaj tekst, a ne pomenuti jednog izuzetnog Žilu, uvijek spremnog za duhovnost, koji umjesto pepermint koristi cigarete, a alkohol pije da bi u želucu okupio bacile na jednom mjestu, te potom popio kavu, čime bi načinio tamu kako bacili ne bi vidjeli pobjeći i tako se ugušili u alkoholu. Zbog toga valjda i njegov san u kojem sa Tifom jede čevape u Sircinoj čevabdžinici. Zatim jednog Vidu, kojeg su zbog stalnog biranja programa na TV-prijemniku prozvali harmonikašem ili Tomu koji izvrsno pravi alvu i koji kada igra "sedmice" u ruci drži karte kao da igra remija. Boleta koji svakog jutra i pored očite tjelesne težine doneše po 20-30 litara vode, Kisu, ekonomu u kući i jedinstvenog kulinara koji izbjegava konzumiranje crvenog luka. Ili Janka koji prati tko će se to usuditi cjepanicom otvoriti vrata peći, pa Iliju i njegov nedođanji san da vozi svoj volvo, a tek Čađo koji izvrsno komunicira sa jednim Pakistancem. Teško bi bilo ne pomenuti Slišku koga svi vole zbog njegove dobrote i dobronamjer-

ne duhovitosti. Tu su još i Tomo, Picun, Blaženko, Pero, Jasenko, Boro, Kruno, Mića, Božo, Marcel, Stanči, Tvrtko i mnogi, mnogi drugi o kojima nekom drugom prigodom. Sa svima njima treba provesti samo malo vremena, da bi se osjetila velika osobenost njihove dobroćudnosti, prijateljstva i sloge, na kojoj bi mnogi drugi narodi pozavidjeli.

To je njihova blizina, bit koja mora biti opažena i koju želimo da ovaj tisak objavi. Želeći iskreno da i želje naših bojovnika budu u što skorije vrijeme ostvarene, srdačno ih pozdravljam, u nadi da će se još mnogo toga napisati o njihovom životu. Uz sve to, redakciji tiska "Bobovac" želim svako dobro.

Mijo Brkić

PRIREDBA ZA RANJENIKE

U organizaciji odjela PD ZP Vitez od 03. do 05. veljače 95. upriličena je svečana priredba u Neumskom hotelu "Zenit" za 190 ranjenika Srednje Bosne. Među njima je i 30-ak naših ranjenika koji se još nalaze na rehabilitacionom liječenju. HVO-bend, folklorna skupina "Napredak" iz Viteza i Neumski "Lindo" izveli su izvanredan glazbeni program što potvrđuje i poziv osoblja hotela, a i samih ranjenika da se posjeta ubrzo ponovi. Nazočan je bio i general bojnik Tihomir Blaškić koji se ranjenicima obratio prigodnim govorom. Ova prigoda je iskorištena da se ponovo obidu ranjenici 96. dom. pukovnije "Bobovac". Imali su prigodu prelistati prvi broj lista "Bobovac" i za njega samo riječi hvale uz želju da ga redovno dobijaju. Dva bojovnika su završila liječenje i vratili su se u z/o naše pukovnije na izvršenje redovitih zadaća.

Za Poklade, svim ranjenicima biti će omogućena posjeta našoj pukovnici da te dane proslavimo kako smo navikli: Uz pjesmu, igru i pod maskama.

PD SLUŽBA PUKOVNIJE
"Bobovac"

OSNOVNA ŠKOLA "FRA FILIP LASTRIĆ" VAREŠ

POČELO DRUGO POLUGODIŠTE

Prvo obrazovno razdoblje učenici OŠ "Fra Filip Lastrić" Vareš su uspješno priveli kraju. Bez obzira na uvjete i mnoge poteškoće koje su nas pratile od početka, uspjeh koji smo postigli je na zavidnoj razini. Na to smo ponosni svi, i učenici i učitelji. Srednja ocjena prolaznosti 3,64 je rezultat velikog zalaganja učenika i učitelja naše škole u savladavanju nastavnog gradiva.

Ovdje je svakako vrijedno spomena da usprkos svim poteškoćama nismo izgubili niti jedan radni dan. Čak što više, uspjeli smo nadoknaditi i polovicu radnih dana iz mjeseca rujna koje nismo odradili tada zbog toga što škola nije bila dovedena u funkciju za normalno odvijanje nastave. Ove radne dane smo nadoknađivali subotama, što će se nastaviti i u tijeku drugog obrazovnog razdoblja sve dok ne ispunimo čitav plan zacrtan Zakonom o osnovnom školstvu HR Herceg-Bosne.

Nabrajanje šturih brojčanih pokazatelja vjerojatno ne bi moglo dati pravu sliku rada škole pa ćemo ih ovaj puta izostaviti. Ono što ćemo ovom prilikom spomenuti su neke od izvannastavnih aktivnosti koje su izvodili učenici naše škole, a čiji sudionici i svjedoci su bili i roditelji naših učenika kao i bojovnici 96. domobranske pukovnije "Bobovac" a i mnogi ugledni gosti sa prostora HR H-B i Republike Hrvatske. S ponosom se sjećamo oduševljenja ministra prosvjete HR H-B, g. Joze Marića, prilikom razgledanja učeničkih radova u našoj školi, a posebno lijepo uređene i likovnim radovima ukrašene učionice naših najmlađih učenika, prvačića, ali za kojima ne zaostaju puno ni ostale učionice i drugi prostori naše škole. Tko je mogao ostati ravnodušan prilikom razgledanja izložbe jaslca u povodu božićnih blagdana? Čak je jedan od ekspanata odnio sa sobom g. Slobodan Lang i prava je šteta što ga nije izložio u zagrebačkoj katedrali kako je i obećao.

Učenici starijih razreda naše škole uzimaju učešća i na tako ozbiljnoj i teškoj manifestaciji kakva je kros utrka Kros kluba naše Pukovnije i postižu zapažene rezultate. Ipak, možda je najviše veselja učenicima pružilo otvoreno prvenstvo škole u sanjkanju, na kome su učestvovali i uzrasti stariji i mlađi od njih. Pobjednici po kategorijama su dobili i prigodne nagrade koje su im osigurali škola i Pukovnja.

Aplauze su pobrali i učesnici priredbi koje smo organizirali za sve veće blagdane, od kojih je možda najljepša bila ona za Božić ili priredba u povodu svečanog otvaranja škole...

Još bi se dugo mogli nabrajati ovakvi primjeri rada i zalaganja učenika i učitelja naše škole, ali ćemo ipak završiti apelom, što je u potpunom neskladu sa naprijed spomenutim. Zar je moguće da se ovim vrijednim mladim ljudima, koji ostvaruju ovako dobre re-

zultate i u nastavi i u izvannastavnim aktivnostima, ne može osigurati 200 litara dizel goriva mjesečno za prevoz od kuće do škole i natrag?

**Ravnatelj škole
g. Josip Juroš**

Sanjkaši na startu

JESENJI VIDIK S MOG PROZORA

Tog jutra probudila sam se ranije nego obično. Jedna mala zraka sunca zalutala je u moju, pomalo neurednu sobu. Tako lutajući po sobi došla je i do mog kreveta. U polusnu sam osjetila kako se netko igra sa mojom kosom. Kad sam otvorila oči nikoga nije bilo.

Mora da sam sanjala, pomislih odjednom. Ali baš kada sam se htjela okrenuti na drugu stranu, nešto me vuklo da ustanem i pogledam kroz prozor. Kakvo li je vrijeme napolju, pitala sam se. Kako bih rado pogledala, da mi nije teško ustati, razgovarala sam sama sa sobom. Svakog trenutka sam se prevrtala s jedne strane na drugu, iz jednog položaja u drugi, ali nisam uspjela zaspati. Nije mi peostalo ništa drugo nego da ustanem i pogledam kroz prozor.

Kad sam pogledala kroz prozor imala sam što i vidjeti. Nebo je bilo predивно. Izgledalo je kao da je neko uzeo crvenu, žutu i narančastu boju, pa ih izmješao i izlio na nebo. Ali, svete boje bile su u nekom posebnom tonu, u skladu. Od te tri boje nastalo je bezbroj lijepih, divnih i prekrasnih boja. Stvarno nešto neopisivo.

Kad sam spustila pogled sa neba na prirodu, drveće i biljke kao da su mi se nasmiješile. I one su izgledale tako fantastično. Lišće je poprimilo boju neba, svi grmovi su postali šareni i sva priroda je nekako prekrasno izgledala. Sve je imalo neku neodređenu boju, ni crvenu, ni žutu,

ni zelenu. Ja vjerujem da ni jedan pjesnik nema stiha da opiše to jutro, ni jedan slikar nema boje da to naslika, ni jedan književnik nema poređenja da ga opiše, jednostavno rečeno, nemam riječi.

Tako gledajući, čas u nebo, čas u zemlju, drveće kao da se smiješilo, čas meni, a čas tom prekrasnom jutarnjem budilniku, suncu...

Ustajala sam tako svakog jutra, ali više nikad nisam vidjela tako veličanstven prizor. Možda ga više neću ni vidjeti. Ne mogu reći da ni jedno jutro više nije lijepo izgledalo. Sve je bilo lijepo na svoj način, ali ni približno onom jutru, jutru koje sam posmatrala sa prozora svoje sobe.

A sada, godinu dana poslije toga, nemam ni svoju kuću, a kamo li svoju sobu. Ja sam izbjeglica, potucam se sa jednog mjesta na drugo, sa jednog kraja na drugi i jednostavno nemam više želje da gledam kroz prozor moje sobe, kada znam da ni jedno jutro ne može biti ni približno lijepo kao ono.

Sada je sve nekako tmurno i sve je nekako žalosno.

Eh, prirodo, zar tako malo stvari može promijeniti tvoj izgled.

**Gabrijela Prkić
učenica VIII razreda
OŠ "Fra Filip Lastrić" Vareš**

SVJEDOČENJE (2)

župnika don Mate Majića

HOĆE LI BOROVICA POSTATI PROŠLOST?

Moj prvi susret sa istinom o rečenom i očevid o dogođenom bio je 14. travanj 1994. godine, u povodu pogreba pok. Lucije Bešlić, majke svećenika patra Marjana. Uz njega su bili nazočni i.o. Ivan Šeb, dugogodišnji župnik župe Borovica, vlč. Pavo Sekerija, direktor Caritasa vrhb. nadbiskupije, fra Božo Borić, pročelnik biskupijskog Caritasa u Kiseljaku, preč. Petar Jukić, dekan sutješki, fra Stjepan Duvnjak, gvardijan sutješki, fra Ilija Piplica, žup. vikar iz Vareša, vlč. Ivan Ravlić, prognani svećenik župe Potkraj, i sadašnji župnik župe Borovica vlč. Mato Majić. S nama je bila nazočna i policijska pratnja Armije BiH i dva Muslimana, radnika za potrebe pogreba. Uz sprovednu misu, s tijelom pokojnice, pred spaljenom i porušenom župnom crkvom, najdostojanstvenije je obavljen sprovod, a potom smo zajedno obišli porušena naselja i sve snimili: srcem, dušom, očima i fotografskim aparatom.

Riječi su slabe da kažu ono što je oko vidjelo a duša doživjela. Jednostavno- užas! Stravična pustoš. Jezovito mrtvilo. Jad i čemer. Unutarnji je prostor crkve pravo zgariste, pun otpadnog materijala. Isto je i sa župnom crkvom. Sve je opljačkano, porušeno i spaljeno. I kuće i štale. Selo je ubijeno - Borovica je mrtva. Ništa osim smrti na svakom koraku što i najhrabrija ulijeva strah i najvjernije dovodi u iskušenje. S gorčinom u duši gledam užas i sablast ostataka što strše i pitam se - ZAŠTO? ... Jer, sve je učinjeno bez borbe, bez otpora, nakon povlačenja HVO-e. Sve - prah i pepeo, ostaci ostataka.

Upadom muslimanske vojske u Borovicu, započinje njeno postupno i potpuno uništavanje. Ima dostatno znakova da je započelo s crkvom, divljački i gotovo obredno, točnije od oltara, od najsvetijeg i najpoštovanijeg dijela.

Svi kršćanski znakovi i simboli: križevi, slike, kipovi, smišljeno su uništavani, korpusi na križevima trgani-dio po dio: glava, ruke, noge. Toliko tragova mržnje prema svemu što je kršćansko i hrvatsko.

Oko 1.200 obiteljskih kuća, gospodarskih zgrada i pratećih objekata je opljačkano, porušeno i spaljeno. Preko 4.000 grla odvedeno (2.500) ovaca, ostalo krava i konja. Više zaista ništa živo ne postoji. Čak ni u zraku. Postoji samo jezovita pustoš, osjećaj smrti i mržnje na svakom koraku.

Kad smo 8. svibnja 1994. po drugi put posjetili ovo tužno mjesto zajedno s udruhom "Krov nad glavom" iz Essena - predstavnici njemačkog Caritasa ostali su zapanjeni i bez riječi, nad onim što su vidjeli.

Međutim, od svih mogućih tragedija, ljudska je svakako najveća i ona se nastavlja u najrazličitijim oblicima. Najveći dio življa uspio se izmjestiti a šest civila je ubijeno i na zvjerski način iznakaženo. Da ih je više bilo, najvjerojatnije bi svi doživjeli istu sudbinu. Tijela trojice uspjeli smo razmjenom dobiti i pokopati u Kiseljaku, a preo-

stala tri tijela, spaljena i još pod ruševinama, nisu nađena niti nam je dopušteno takav korak poduzeti da bi i njih dostojno pokopali i njihova počivališta obilježili. Službenici UN-a nisu nikada, unatoč toliko zamolbi, pokazali ni minimum sluha ni volje da u tome pomognu.

U vremenu progonstva, smrtno je stradalo još sedam žrtava, a desetak osoba pogledalo je zbog starosti, bolesti i mnogolikih trauma progonstva. Do sada, ukupan broj stradalih iz Borovice je preko 20.

Nedavno sam učinio uistinu pastirski pohod, pravo "apostolsko putovanje" - pohađao sam gotovo svakog člana svoje župne zajednice od onih koji su smješteni u zajedničkom zbjegu do onih koji su našli smještaj i utočište kod svojih ili poznatih. Manje-više, ista priča, ista bol, ali i ista nada!

Primjetan je znatan broj osoba koje su postale psihički labilne, čak i u cijelosti neuračunljive, a svi su već gotovo na kraju izdržljivosti, umorni su od čekanja boljeg sutra.

Sve je to teško ko boli, mnogo toga je tužno i ružno, ali još teže je to što se iz dana u dan osjećaju sve više ostavljeni, prepušteni sami sebi, svome bolu i neizvjesnosti čekanja, nesigurnosti u bilo što i bilo koga. Potucaju se od nemila do nedraga, prezreni, bez doma i svoga "ja", lišeni svih prava, samo žigosani imenom "prognanik", "izbjeglica" ili bezdušnom osudom, kao npr. "što se niste borili-branili svoje mjesto!"

Gotovo da i nema znakova konkretne zainteresiranosti bilo koje društvene institucije, osim što svi o njima stalno govore i donose odluke koje ostaju samo na papiru, prave intervjuje i fotografiraju njihove tužne poglede u prazno. Svi suosjećaju s njima, ali nitko ih ne želi i svima su na teretu i smetnji, pa čak i onima kojima su bliski po krvi i prijateljstvu. Kako sve to boli i pritišće, to samo oni znaju - i njih nitko do kraja ne razumije.

Eto - to je njihov život, njihov kruh svagdanji, ono što duša njihova skriva. To je ono što oči ne vide jer srce ne želi vidjeti. Pa ipak, vjera u Boga, molitva na usnama i blizina svećenika - to je snaga njihova za dane koji su pred njima. U vjeri i molitvi rađa se radosna nada da će ljubav pobijediti mržnju, da će doći ljepše sutra, da će uzmoći vratiti se na svoje, na svoja ognjišta i opet biti svoj, imati svoje "ja" i postati opet vrijedan imena "čovjek"!

Sve rezolucije, pregovori i preliminarni sporazumi-makar se zvali Washingtonski, ne daju dovoljno jamstva u uspjeh i brzo ispunjenje toliko nadanog i tako željenog.

I same općinske strukture vlasti u Varešu dovoljno bjelodano ukazuju da nisu raspoloženi realizirati takav dogovor. Policijsko zastrašivanje hrabrih povratnika, prisilno protjerivanje i svakidašnje privođenje na tzv. informativne razgovore čak i žena, jasno i glasno govori kakve namjere i cilj imaju. Zanimljivo je istaknuti da je u "informativnom razgovoru" nezaobilazno pitanje: "... jesi li vidjela Borovičane, kog si vidjela, šta pričaju, hoće li se vratiti, prijetite li... i sl.?" Zašto "ovakva" pitanja?

Što se može naslutiti kao odgovor? Čak se olako dobiva "službena općinska dozvola" za pljačku i posljednjeg komadića drveta iz Borovice i to rješenjem da je to "napuštena imovina". Zar nije odveć tužno da su u prljavom poslu i "zakoni prljavi"?

Kao svećenik, pastir, učitelj, vjernik i član Crkve, dijelim i živim sudbinu svoga puka. Osobno želim do kraja biti blizu njima i tako izvršiti svoje poslanje u ovim teškim vremenima, kada je ljudima više no inače potrebna blizina svećenika i duhovna okrepka.

Progovorio sam, makar je i razumljivo, možda i s povišenom dozom sjete. Govorio je srce i duša, moja i svakog Borovičanina, svakog stradalnika, napose našeg hrvatskog čovjeka.

Svu stravičnost, jezovitost i gorčinu dogođenog, želim gledati očima vjere, želim osvijetliti svjetlom vjere, jer vjera je jedina u stanju donijeti plod LJUBAVI a samo LJUBAV oživljuje, porušeno gradi i pridize, mrtvo u život vraća.

Zato, unatoč svega dogođenog i proživljenog, u nadi uskrse radosti, znam i vjerujem da zaista SMRT neće imati zadnju riječ. NI MRŽNJA!... NI OSVETA!

Svi što doživješe Kalvariju, tako i Borovica, doživjet će i uskrsnuće. Uskrsnut će Borovica u novom ruhu i novoj radosti. Pogotovo, uskrsne li DOBROTA u svim ljudima, doći će MIR, a s mirom i u miru možda ćemo ostatak života provesti kao ljudi.

Prisiljeni napustiti svoja ognjišta-svoja Borovicu-molili smo otajstvo žalosne krunicе. Vratit ćemo se opet moleći - ali otajstvo radosno i slavno. Hrabri nas nada, ne iluzorna, već utemeljena u vjeri i svemu onome što se pokreće na humanitarnom planu i što se u zadnje vrijeme događa na političkoj pozornici svijeta. Hrabri nas nada da ljubav nije ubijena, da će svanuti ljepše sutra. Hrabri nas osvjedočenje da nismo sami: i Papa je s nama i Bog je s nama - on je na strani patnika. AKO JE BOG S NAMA - a jest TKO ĆE PROTIV NAS?

Zato, ne bojimo se! Živi i vjera i nada. S Bogom i u Boga bude li bit će i sigurnija i sretnija.

TUĐE RIJEČI NAŠE RIJEČI

Bager	- jaružalo, gliboder
Bajbok	- zatvor, pritvor
Baklja	- zublja, luč, buktinja
Baksuz	- nesretnik
Bakšiš	- napojnica, poklon
Bal	- ples
Bankrot	- stečaj, neuspjeh
Banjanje	- kupanje
Bara	- močvara
Bašta	- vrt
Baterija (vojn.)	- bitnica
Beba	- novorođenče, dojenče
Bečlija	- Bečanin
Bekrija	- pijanac, lola
Belaj	- nesreća, zlo, nevolja
Bjekstvo	- bijeg
Besjeda	- govor, razgovor
Bezbjedan	- siguran, zaštićen
Bezvazdušan	- zrakoprazan
Biblioteka	- knjižnica
Bijen	- tučen, udaren
Bina	- pozornica
Bioskop	- kino, kinematograf
Blagonaklon	- susretljiv, dobrohotan
Blagovremen	- pravodoban, pravovremen
Blijed	- svijetao
Blenda	- zaslon, otvor
Blic	- bljeskalica
Blindirati	- oklopiti
Blondina	- plavuša, plavojka
Bodriti	- hrabriti, sokoliti
Boginja	- božica
Bojažljiv	- neodlučan, suzdržljiv
Boranija	- mahune
Budžet	- proračun
Budavost	- pljesnivost
Bukvalno	- doslovno
Bukvar	- početnica
Bunjište	- smetlišće
Burad	- bačve
Burgija	- svrdlo, bušilica.

Sa obnoviteljske skupštine HKD Napredak - Vareš

"NAPREDAK" NAPREDUJE

*"Na obali rijeka babilonskih sjedasmu
i plakasmu spominjući se Siona;*

*o vrbe naokolo harfe svoje bijasmo
povješali.*

*Kako da pjesmu Jahvinu pjevamo u
zemlji tuđinskoj" -*

Pita se psalmist u 137. psalmu Biblije. Pita se i suosjeća sa svojim sunarodnjacima koji su svoje harfe i svirale o vrbe povješali u babilonskom sužanjstvu.

A vareški raspršeni Hrvati ne žele o vrbe harfe svoje povješati. Mnogi što prodoše ovim vareškim već zraslim krajem i već se zaljubiše u življenje od "pljahe" povješaše o svoja ramena i tambure i strune, rastočiše i piske i svirale, harfe i bugarije, gitare i primove. Drugi poželješe da umuknemo i da se u nama ugasi radost za život i svirku i pjesmu. Neki poželješe ne da im "pjevamo pjesmu sionsku" nego da nikada ne zapjevamo i da nam žice i strune zauvijek popucaju, da se rasuši i ispuca naša duša i naša povijest, da zašuti u nama njihova budućnost kao da nikada tu nismo postojali. A naš kruh koji još prosimo i jedemo na isuviše ispucajloj i jalovoj zemlji bez povijesti, tradicije i narodne duše postaje i suviše tvrda kora što se ne da žvakati. Baš zato prošlih dana od kruha odkidismo zalagaje da okrijepimo narodnu dušu. HKD "Napredak", podružnica Vareš je ovih dana pokrenuo akciju nabavke instrumenata za tamburaški orkestar.

Doslovno smo krali od samih sebe da bismo skupili za instrumente: Općinsko vijeće areš, 96. pukovnija "Bobovac", župni ured Vareš. Pomogli su nam svojim prilozima: Ministarstvo za prosvjetu i kulturu Herceg-Bosne, Župni ured Međugorje i Središnjica "Napretka" iz Sarajeva.

Za početak tamburaški orkestar HKD "Napredak" raspolaže sa: tri bugarije, dva prima i jednim kontrabasom, a očekujemo da će se orkestar obogatiti s još instrumenata i da će nakon ove vijesti biti još darovatelj. A koliko tek ima onih u kojima se nije ugasila ljubav prema tamburicama dovoljno govori činjenica da trenutno imamo tamburaša za dva tamburaška orkestra. Pa neka nam ove tamburice još dugo sviraju naše hrvatske melodije da se čuju Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom i gdje god ima onih što žele osjetiti kućanje našeg bila i miris vareške duše.

I druge sekcije "Napretka" zdušno rade na programu koji spremamo za obilazak prognanika vareške općine: folklor je uključio i odrasle i djecu, VIS duhovne glazbe iako bez pravih instrumenata uvježbava misni repertoar, dječiji zbor broji 45 učenika, vijačka izvorna grupa ponovo uštimavaju glasne žice. Sve to potvrđuje da još ima vareške duše i da je naš duh nesalomljiv.

Fra Mato Topić

VIJAKA

U 151. godini svoga postojanja župa Vijaka doživjela je svoju najtežu tragediju. Najveći broj župljana je protjeran. Gorjele su kuće u praznim selima, preostale su temeljito opljačkane a preostali župljani u strahu i oskudici preživljavali su s mukom prošlu zimu.

Washingtonski sporazum kao da je probudio nadu u zamrzli život. Već za Uskrs imali smo prve posjetitelje iz Sarajeva, a ubrzo i prve povratnike. Tada su se pojavile i prve naše starinske narodne nošnje, često vadene iz

gomila smeća u razrovanim kućama i ponovo uređene s mnogo ljubavi.

Okupljamo se u sve tri naše crkve: U Vijaki, Magulici i Očeviji. U župnoj crkvi slavimo svakodnevnu misu i uvijek za mir, za prognanike i nevoljnike.

Bio je i proljetni blagoslov polja i mise na svim grobljima. Zajedno smo išli u sva sela i molili, a nakon završetka misa zajedno blagovali doneseno jelo i tako nadomještali običaj "užina".

Od početka svibnja prošle godine povećao se broj župljana. Rasla je i nada u bolje dane pred nama ali gorčina sa svakim ponovnim protjerivanjem povratnika.

Naš nadbiskup Vinko Puljić posjetio nas je prvi put 24. travnja 1994. godine. Iako kratka, posjeta nam je bila znak da nismo zaboravljeni. Nadbiskup nas je ponovo posjetio u listopadu kad je putovao za Tuzlu. Također nas je posjetio i provincijal bosanskih franjevaca o. fra Petar Anđelović.

I u radu smo bili zajedno. Za potrebe našeg župnog Karitasa posijali smo krompir. Dio truda uništila nam je poplava u noći 1. kolovoza 1994. Tada je bilo puno štete u Gornjoj Vijaki. Jedna je kuća oštećena, tri poplavljene, odneseni ili oštećeni mostovi, put, vodovod. Nabujala voda odnijela je kompletnu staju sa stokom. Izgleda kao da nas ni jedno zlo ne zaobilazi. Malo iza toga i župnik je stradao. Umalo da plati glavom "susret" s Unproforovim transporterom. U rujnu je u Olovu bila jedna promjena. Fra Bernardin je nakon dugogodišnjeg života i rada u Olovu otišao u franjevački samostan u Visoko a došao je časnii brat fra Marko. Fra Berislav je nastavio svoj naporni svećenički rad u Olovu. Uz to brine se za filijalnu crkvu u Magulici, ali i za župu Jelaške. Početkom listopada u župu Jelaške dolazi župnik don Marko Stipić a fra Berislav i dalje dolazi u Magulicu. Tko bi samo izračunao sve one silne kilometre koje je fra Berislav prešao pješice od Olova do Magulice i Jelašaka i nazad u Olovu. I to svakog tjedna!!!

Na blagdan sv. Antuna Padovanskog, 13. lipnja, u Magulici je uz obilježavanje zaštitnika sela i crkve, bila i

na Bezgrešno Začeće BDM 8. prosinca 1994.

Sv. Nikola u Vijaki

IZ NAŠIH ŽUPA

Prva pričest za 6 prvopričesnika. Sve pripremio fra Berislav. Na "zavjet" u Magulicu došli su mnogi iz Vijake, Ivančeva, Očevije, Vareša, Stojčiča...

Slično smo obilježili i naš "novi" patron župe. Na blagdan sv. Ane na misu u župnu crkvu došli su mnogi iz bliže i dalje okolice.

Župski Karitas radi uglavnom kao distributer pomoći koju dobijamo od drugih. Pomoć nam je stizala preko župskog Karitasa Vareš, od Karitasa Vrhbosanske nadbiskupije i od Karitativnog društva "Kruh sv. Ante"! Dio pomoći stigao je zalaganjem o. fra Berislava. Pomoć je uglavnom bila u osnovnim prehrambenim artiklima. Svima koji nam pomažu najiskrenije zahvaljujemo. Nismo sebični pa u granicama mogućnosti spremni smo pomoći i onima koji nisu članovi naše župne zajednice.

Za "stari" patron naše župe - blagdan Bezgrešnog Začeca BDM bilo je lijepo misno slavlje. Misu je predvodio vareški župnik fra Mato a bili su uz mjesnog župnika i fra Mijo iz Vareša i fra Berislav iz Olova. Za ratne uvjete okupio se lijep broj župljana, ali i prijatelja iz susjednih župa. Lijepom ugođaju doprinijele su i brojne narodne nošnje. Nakon mise u crkvu je došao sveti Nikola za "anđelićima" ali i krampuzom. Svi su se obradovali, a posebno djeca. Sveti Nikola je porazgovarao s djecom i darovao im lijepe paketiće.

Kroz došašće smo imali mise "zornice" i pripremili se za Božić. Za Božić smo lijepo uredili i okitili crkvu. Nakon jutarnje božićne mise najmanji su dobili prigodne darove, a u čestitanjima se najčešće izražavala želja za mirom i sretnim povratkom prognanika.

Ova je zima bila nešto "bogatija" snijegom nego prošla, ali to nam nije prepreka da svakodnevno slavimo misu u župnoj crkvi, a posebice nedjeljom i blagdanom.

Nažalost, krajem prosinca naš fra Berislav je stradao u prometnoj nezgodi. Nadamo se njegovom uspješnom oporavku i želimo da opet zdrav nastavi svoj svećenički rad.

fra Željko Filipović

Župna crkva u Vijaki

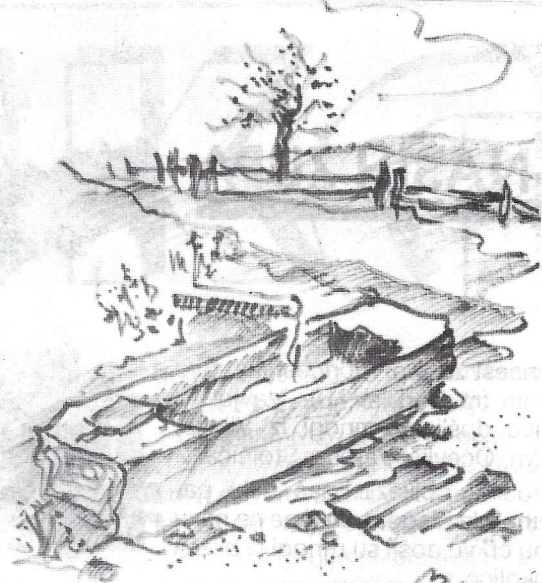
Okopavanje krumpira na parokovoj luci

Velika poplava u Gornjoj Vijaki, u kolovožu 1994.

TVRTKO, dijak bosanski

ULOMAK IZ KNJIGE O VAREŠU (PREDGOVOR)

Na dvorima starih bosanskih vladara živjeli su i radili pisari-dijaci. Oni su svojim kraljevima pisali pisma u Dubrovnik i druge gradove. I sam sam neka vrsta dijaka bosanskog Bosne Srebre. Kada su Židovi u varšavskom getu shvatili što se događa i što će se dogoditi, rješili su i svima stavili u zadaću: Pisati! Zapisati sve. Svako ime, svaku sitnicu, bilo što zapisati. Zapisano zapakirati i ostaviti na tajnim mjestima, zakopati da se nađe, da se sazna, da se ne zaboravi. Zapis je svaki važan. Važniji od čovjeka. Dulje traje. Možda je neprimjereno porediti čovjeka i zapis. I jest. Otakao su počele stizati vijesti o tragediji u srednjoj Bosni, a stizale su crne o egzodusu Hrvata, počeo sam praviti zapise o Varešu kao da pravim zapise o svim bosanskohercegovačkim Hrvatima. Vareš sam izabrao kao metaforu. Zato što Vareš najbolje poznajem. Vareš nije Vareš. Vareš je Kiseljak. Vareš je Fojnica. Vareš je Kreševo. Vareš je Derventa. Vareš je Bugojno. Vareš je: Usora, Soli, Žepče, Uskoplje, Rama, Konjic, Jablanica, Jajce, Travnik, Bugojno - metafora za svu Bosnu Srebrnu., Vareš je i Vareš. Pjesme ili zapisi o Varešu samo se tako zovu. Vareš su Hrvati. Puk hrvatski. Što je Vareš i što su zapisi? Pitanje teško za skromnog dijaka iz Bosne Srebre.

Napravio sam nekoliko zapisa o životu i tragediji bosanskih Hrvata. Zapise sam pravio daleko od mjesta događaja, na mjestu nesigurnom i opasnom, polugladan i promrzao.

Zapravo nisam ih napravio ni napisao, nego samo zapisivao kako su mi padali na ojađenu i prestrašenu pamet. Uredio sam ih kao pjesme i tako prozvao. Nakon što su pali, pokušao sam ih dotjerati, ali nije išlo. Ostali su sirovi, kakvi su mi i pali na pamet. Kako su stizale vijesti o nesreći koja se širi. Puno je loših vijesti stizalo. Imena zapisana na grobljanskim križevima nisu dostatna. Treba pisati sve i o svemu. I najbeznačajnije je značajno. Niti jedna osobina tragedija nije samo obiteljska tragedija. Naša je. Sada smo svi jedna

obitelj. Drugo je koliko to znamo i koliko nas to, uistinu, zna.

Pjesme o Varešu su istodobno pjesme o ljudima, a pjesme o ljudima pjesme o Varešu. A Vareš nisu samo zemlja, rijeke i potoci, brda, putovi, livade, kuće, tvornice, šume i druga izgubljena ili obranjena blaga. Vareš je više. Vareš je povijest. Vareš su Hrvati. Vareš je rana. Vareš je život. Vjera i ufanje.

Zapisi ili pjesme nisu vezani ni za vrijeme, ni za ljude, iako su i o vremenu i ljudima istodobno. Ni imena ni ljudi nisu izmišljeni, i izmišljeni su. Isprepleteni su san i java. Java i san, a san je java. Ništa nije dorečeno. Što je rečeno, to je malo. Puno njih će imati još da kažu. Kao ja o fijakeristu iz austrijskoga doba, podvorkinji Ivki, prognaniku ili opustošenom stanu.

Na grobljanskim križevima je još manje zapisano nego što sam ja ispisao u zapisima. Ti križevi govore puno više od zapisa, samo treba znati čitati. Na njima nisu zapisana obična slova. To nije školska abeceda. Svako slovo je roman napisan, nezapisan. Jezikom mojim nemuštim, okom mojim kratkovidim, uhom mojim nagluhim govorim, gledam, osluškujem i pjesmu i plač ja, nesretni dijak bosanski.

Ni tužitelj, ni porok. Ni sudac, ni mu-drac. Ni utješitelj. Ni izbavitelj. Dijak samo. Koliko Božje providnosti, toliko riječi. Koliko duha - takve riječi. Koliko vjere, toliko snage. Koliko ufanja toliko sreće. Koliko providnosti toliko istine.

Kulin bane! Tvrtko kralju! O Katarino, kraljice crna, maramo sutjeska! Šume mračne, bosanske! Hiže pradjedovske! Tko vaša svjetla gasi? U hižama voštanice ne svijetle. Hiže naše zapaljene svijetle. Plamen se k nebu diže. Ne da se ugasi. Istinu da rasvijetli. Mržnja na zgarištima da se ugasi. Da novo svjetlo i hiže nove da zasjaju. Da kraljica na svom bijeom konju - Katarina - vidi putovati. Među napačenu čeljad hrvatsku, iz legende, na putove naše da se vrati. S punom torbom darova. Vrijeme je. Hora est.

NEK SE VAREŠ U STAVNJI OKUPA

I.
Što to zvona vareška ne čujem majko
ni Veliko
ni Malo
ni Gospino
ni Antino
Što to vareška zvona ne čujem majko
je li zvonar prespavao
ili ja gluh sam majko
da od bolesti neke opake
ušne mi nisu popucale opne slušne
Nisi mi oglušio sine
opne ti nisu popucale slušne
ni zvonar prespavao nije
ruka dušmanska
vareška zaustavi zvona ta
studenog četvrtog 1993
i Veliko
i Malo
i Gospino
i Antino

II.
Što ovo čujem majko?
konjic kao da bojni
Mihovila Svetog rže
Opet nisi dobro razumio sine
to konjic Mihovila Svetog nije
što rže

to bojovnici vareški
to bojovnici hrvatski
to bojovnici naši
budni
hrabri
svoje ljute puške drže.

III.

Sutra rano probudi me majko
odijelo ispegaj mi misno
i uširkaj košulju bijelu
sveži mašnu u najveći čvor
ispred crkve lijep da ti budem
jer:

doći će cure pogaranke i
doći će cure diknjićanke i
doći će cure pržićanke i
doći će cure vijaćanke i
doći će cure borovičke i
doći će cure zaruđanke i
doći će cure potoćanke i
doći će cure duboštičke i
doći će cure javorničke i
doći će cure jušićanke i
doći će cure korovinjićanke i

doći će cure matijevićanke i
doći će curer benićanke i
doći će cure novakovićanke i
doći će cure podstjenćanke i
doći će cure stojkovićanke i
doći će cure damjančićke i
doći će cure maguličke
sa svakom ću poigrati majko
na svaku ću muški namignuti
ispegaj mi majko odijelo misno
uširkaj mi košulju bijelu
i mašnu sveži u najveći čvor

IV.

Sine majkin čedo ludo
na koju se misu spremaš
prognane su cure iz župe va-
reške
ni na jednu sine nećeš nami-
gnuti
ni sa jednom nećeš kolo poi-
grati
majka ti je konja odsedlala
majka ti je pušku očistila
majka ti je nože uglancala

V.

Idi majci ti u svoju bojnu
nek Mihovil Sveti ispred vas se
u svoj Vareš vrati
nek pred crkvom opet kao ne-
kad
igraju Hrvati
tada će ti majka
uširkati košulju bijelu
ispeglati misno odijelo
pa namigni i poskoči
vrisni nek se Perun sruši
nek te čuju zvona kiseljačka
borovička i vijačka i pogarska
i oćevska i pržička i jelaška
i olovka i sutješka i majdanska
i fojnička i kreševska
i sva druga
nek zakuca čekić u majdanu
nek zastruže drebank u tvornici
nek se žari kokil u livnici
i Veliko zvono neka zvoni
i nek Malo zvono zvoni
i Gospino i Antino
neka zvono zvoni
nek se Vareš u Stavnji okupa
nek čist opet
u povijest uđe.

LEGENDA:

U ovoj pjesmi mrtvi bojovnik sa svojom majkom razgovara. Sveti Mihovil je patron-zaštitnik grada Vareša. Od moje babe Jelke Kivićinice koja je još za vrijeme turskog vaktā živjela, prije pedeset godina ovu sam priču čuo: Skupili se Turci na Daštansku i pošli da zapale staru varešku crkvu, koja i sada postoji, pa sjeli na Diknjićima, selu iznad Vareša, da se odmore. Tada im jedan, najstariji, rekne: Vidim crkvu katoličku i junaka zelenoga iznad crkve, na zelenu konju jaše, zelenijem mačem maše, ne smijemo crkvu zapaliti. Tako su Turci odustali od svoje opake namjere a stari Varešani svetog Mihovila proglasili svojim svecem zaštitnikom.

Stoga majka u pjesmi poziva Svetog Mihovila da se vrati u Vareš na čelu svojih župljana.

(PRENESENO IZ GODIŠNJEG
KALENDARA HKD "NAPREDAK"
ZA 1995. GODINU)

NAŠ OSVRT

ISTINE I ZABLUDE

Postoji li netko ko bi mogao vareškoga Hrvata uvjeriti da je njegov grad, njegovo selo ili na kraju krajeva, njegov dom oslobođen? Ne postoji, naravno.

Istini za volju u hrvatskim je kućama uistinu mnogo slobodnoga prostora i to isključivo onoga gdje se nekada nalazio namještaj i ostalo pokućstvo. Čega su zapravo oslobođene njive i oranice? Čini se, rada ruku čovječijih. I jaganjci su također utihnuli, a kako su se nekada u rano proljeće znali igrati. Dakako, i njihovi su pašnjaci danas dio "slobodnoga teritorija". Pored svega "oslobođena" su i hrvatska groblja, oslobođena od obilježavanja godišnjica i polaganja cvijeća.

U vrijeme kada je "Ratni bilten" pompezno izvješćivao o navodnom oslobođenju razbacujući se hiperbolama i trpajući vareške Hrvate u isti koš sa agresorom, (premda je i sam znao koliki je to apsurd) a nikako ne zaboravljajući pritom zataškati sve ono što bi tzv. osloboditeljima u prevelikoj mjeri srozalo ugled i prikazalo ih onakvima kakvi doista jesu bili, poštenu su vareški Muslimani ispisivali po zidovima: "Vratite nam naše Hrvate!" Dakle, nisu se dali zavarati. Upravo ta rečenica zasjenila je silne Biltenove stupce, jer ljudima je jasno da suživot mora biti, ali suživot nažalost i dalje ovisi o tankoj niti. Na trenutak se činilo da će nakon združenih akcija na Nišićkoj visoravni stvari krenuti naprijed, ali ništa se nije promijenilo.

Nakon "R. biltena", pojavio se "Ratni Haber" sa novom dozom radikalizma, gdje se u primjerku iz listopada 1994. godine (dakle, godinu dana nakon pada Vareša, odnosno u jeku primirja i raznih federalnih kombinacija), još uvijek spominju "ustaški položaji", a bojovnici su predstavljeni kao "zloglasni pljačkaši i ubice iz redova brigade Bobovac"! Želi li to netko vareške Hrvate samo zbog toga što su obranili gole živote,

... TI ODE U ILEGALU...
ŠTA JE TEBI ŠTOJEPO DRAGI?

ŠTO SE ČUDIŠ, SAMO
ILEGALNO MOŽEŠ DA SE
OSVJEDOČIŠ ŠTA SU TI
"LEGALNO" OTUĐILI.

žigosati kao ratne zločince i izmjestiti ih sa Daštanskog ni manje, ni više nego u Haag.

Besmisleno je zanositi se takvim stvarima kada je jasno da se takva opsesija ne može potkrijepiti nikavim argumentima, i obzirom da su vareški bojovnici uprkos svemu ostali moralno ispravni u potpunosti. Činjenica je da se netko (takvim pisanjem kojemu nije ni mjesto ni vrijeme) pokušava ogrijeti na vatri od prošlogodišnjih tragičnih sukoba i umjesto revitalizacije nekadašnjih odnosa dvaju naroda ponovo raspiriti antagonizam, a samim tim i produžiti agoniju Vareša.

Kao mjerilo objektivnosti pomenutih glasila mogu poslužiti i napisi u kojima se apelira na prognane Hrvate da se vrate svojim kućama, gdje im se navodno garan-

tira sigurnost i sva normalna ljudska prava. Ako su i neki povjerovali takvom pisanju imali su prigodu uvjeriti se na vlastitoj koži, da lokalne vlasti zapravo poduzimaju sve moguće mjere na sprečavanju povratka prognanika. Pojedine su osobe, dovijajući se na različite načine, i po tri puta dospjevale u Vareš, ali i tri puta bivale izbačene iz svoga grada. Uostalom, u Vareš se ne može otići čak ni u posjet, pa je potpuno izlišno nasjedati lažnim pozivima na povrtak. Drskost se nadalje ogleda kroz uhićenje žena i saslušavanje istih bez imalo ustručavanja.

Među brojnim "blagodatima" koje je sa sobom donijelo "oslobođenje Vareša" (a o kojima se ni u "Biltenu" niti u "Haberu" nijednoga momenta nije pisalo) svakako je i nestanak (!?) 58 tona hrane, odnosno humanitarne pomoći iz Caritasova magazina. Između ostaloga, nigdje se ne spominje kamo je 01. studenoga 1994. godine navečer, nestalo sve ono mnoštvo svijeta sa gradskoga groblja? Zar ni mrtvi ne mogu više počivati u miru?

I suviše je toga kao čarolijom nestalo. Pa nije valjda sva ta materijalna dobra "pojela maca"? Bilo bi fer kada bi barem netko smogao hrabrosti i kazao nešto o navedenim "sitnicama". Ukoliko pojedini ljudi posjeduju savjest onda zasigurno već sada postavljaju sebi pitanje kamo će se skloniti od pogleda vareških Hrvata u datom momentu.

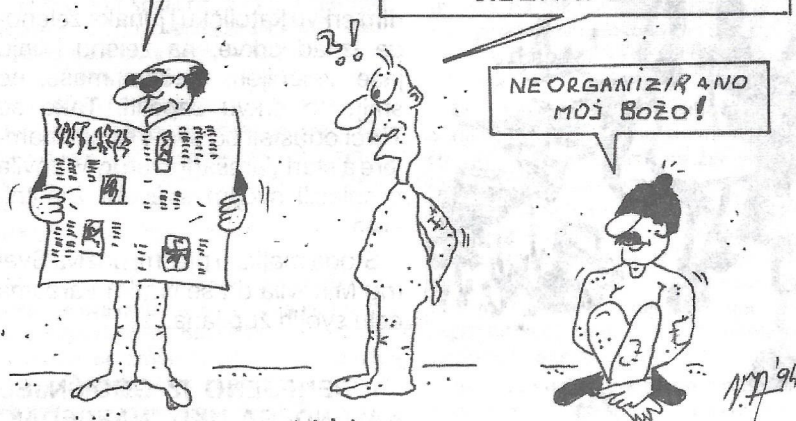
Povrh svega, ima li uopće smisla bilo kojem vareškom čovjeku (bez obzira na njegovu nacionalnost) ukoliko je imalo obrazovan govoriti o nekakvom oslobođenju? A ako i ima nekakvog smisla, sasvim je sigurno da nema svrhe. Zna on veoma dobro šta se desilo, također vidi i zna što se sve danas dešava pa mu nije nimalo teško zaključiti da Federacija sjedi i čeka na punktu u Dabravinama.

IZBJEGLIČKI KARTON:

... LESI SE VRATIO KUĆI...

KAKO LI JE TO SAMO USPIO
KUĆKIN SIN?

NEORGANIZIRANO
MOJ BOŽO!

Vareš - sijelo rudarstva i obrta do 1943. godine

RIJEČ SAS ZNAČILA JE RUDAR (1)

Piše: **Vladimir Alaupović**

Bogate naslage željezne rude u Varešu počeli su iskorištavati Turci krajem XV stoljeća, i to u doba Bosanskog namjesnika Jakub-paše. Ruda se kopala u neposrednoj blizini Vareša u Šaskom dolu, Smreki i Droškovcu. Po svoj prilici, najstariji rudokopi su bili u Šaskom dolu. Ime Šaški dol, i kroz njega tekući Šaški potok, upućuje nas da su tu prvi rudari bili Germani - Sasi, koji su ujedno bili i prvi učitelji našim ljudima na poslu i ne samo u Varešu nego i u mnogim mjestima po Bosni. Na njih nas podsjećaju imena mjesta kao selo Sasine, selo Sase kod Srebrenice. Brdo kod rudarskog mjesta Dusine zove se Saska Rupa. Očuvao se i lijep broj njemačkih izraza kojima su se služili i naši stari rudari, topioničari i kovači. Neki njemački nazivi ušli su glade rudarstva u turske zakone, od kojih jedan nosi ime Kanusi-Sas (Saski Zakon).

I danas se nađu ljudi koji tvrde da ti rudari nisu bili germanski Sasi, nego da

se riječ Sas u nas rabila u značenju rudar, a tu tvrdnju treba i dokazati.

Ruda koja se kopala u Varešu iz rudokopa bila je raznolika po kemijskom sastavu i po sadržini željeza. Rudokop, tj. rudnik iz kojega se vadila ruda zvao se Orot (od njemačke riječi Ort). Četiri do pet radnika ORT u Varešu činili su družinu. Glavni majstor je vozio radnike, a osobito ime nije imao, u Fojnici su ga zvali MAJO. Rude su se kopale krampom, upotrebljavao se i barut, a za rasvjetu svijee i lojnice. U ORT-u se radilo cijelu godinu. Rad je počinjao oko pola noći, a završavao oko dva sata poslije podne. Radili su samo odrasli muškarci i djeca iznad 12 godina. Ruda se iznosila u škafovima i kozjim kožama. Otar bi zarađivao po 3 cvancika (12 groša) što je u ono vrijeme bila dobra zarada. Poput nekih zanata i ovaj se naslijeđivao, uz oca bi učio i sin kada bi navršio 12 godina. Članovi jedne družine uzimali su sina svog umrlog ili poginulog rudara, ako je to željela majka ili tutor, jer su nesreće i tada bile sastavni dio života rudara.

Prvu vijest o bogatstvu željezne rude u Varešu daje nam Anastazije Đorđić u izvješću o Bosni 1626. godine. Tu se kaže:

"Na sedam mjesta toga kraljevstva, tj. Bosne, kopa se željezna ruda, ali najbolja je i u najvećoj količini kopa se u Varešu, kojeg su Rimljani zvali Varevarica, a na površini zemlje vidio sam po boji i težini čisto željezo". U blizini Vareša kopala se željezna ruda u Dubošćici, Vijaki i Borovici.

Duboščica (Dubošćica) selo na istoimenom rijeci i općini udaljenoj od Vareša 15 km i tada je imala 30 kuća (1943. godine) tada je bio rudnik kroma, a otvoren je 1886. godine. Od postaje Careva Cuprija, na šumskoj pruzi Zavidovići-Han Pijesak odvaja se 14 km dugačka pruga za Dubošćicu. Ona se prvi put spominje 25. siječnja 1425. godine, tada je Dubošćica bila grad i sijelo rudarstva onoga kraja. Cijelo vrijeme turskoga vladanja u Bosni i kojih desetak godina nakon okupacije ondje se kopala i topila ruda, a izrađivala roba. Već je spomenuta predaja o seljenju Dubošćičana u Vareš, a po istoj predaji ondje je sjedio i emin.

NAŠA PRIČA

VJETROVI RATA

Ratni vjor prestao je bjesniti kada je početkom ožujka uspostavljeno primirje. Pa ipak, vjetrovi rata nisu se smirili. I dalje je pirkao ratni povjetarac, a zapadni je vjeter nosio sa sobom nostalgiju i miris pepela sa zgarista popaljenih hrvatskih domova. Domova koji su bili tako blizu, ali i vrlo daleko.

Budući da je primirje uistinu zaživjelo umorni su vojnici prebirali po utiscima, ali i smišljali kako bi makar na trenutak skoknuli do svojega doma. S vremenom su pronađene pukotine u redovima onih koji su vrebali ljude po šumi. Između ostalih i Ilija je poželio vidjeti svoj rodni dom. Međutim, nije mu se dopao lov na ljude. Osobito onaj u kojemu bi on bio progonjen. Kako su mnogi umjesto na prag svoje kuće, dospjevali u zatočeništvo, tako je Ilija odustao od pustolovina po vrljetima Zvijezde.

Sudbina je htjela da se Ilija nađe u svom selu, eto na nekakav legalan način, točno nakon godinu dana izbjavanja. Njegovo je selo dobrim dijelom spaljeno i u njemu nije bilo nikoga. Ilija je to i ranije znao, pa ipak stajao je zatečen pred takvim prizorima. Sjetno se prisjećao kako je selo nekada lijepo izgledalo. Trgnuo se iz razmišljanja i

pohitao k rodnoj kući. Imao je svega nekoliko minuta vremena. Ponovno je zastao u dubokoj sasušenoj travi u dvorištu. Bio je u istoj uniformi u kojoj je prije godinu dana silom prilika morao napustiti svoje ognjište. I nije se naizgled mnogo izmijenio. Ratne strahote donijele su mu nekoliko bora više i promijenile neka stajališta. Njegova kuća pak, bila je savim drugačija. Njena su vrata bila uvijek svima otvorena. Ilija je zaključio da je i danas tako, s tom razlikom da vrata uopće nema. Netko ih je odnio. U kući također nije bilo ničeg izuzev uveloga cvijeća i nekoliko zgužvanih fotografija na podu. Toplinu obiteljskog doma zamijenila je pustoš i hladnoća.

Možda je i propuh Iliji pomogao da se brže pribere. Osim toga bilo je vrijeme za pokret, pa se teška srca uputio k izlazu iz sela. Zamićući, okrenuo se i pogledao kuću još jedanput. I tek što je pomislio kako se već dovoljno uzbuđivao toga dana, ugledao je poznatoga starca koji je uspio pronaći utočište u susjednom selu. Ni starac se nije nadao da će nekoga sresti, pa je zastao pitajući se tko li mu to i zašto dolazi u susret. Najmanje se nadao da bi to mogao biti njegov susjed Ilija. Najzad je, ne vjerujući svojim očima,

ispustio štap i bez riječi čvrsto zagrlilo Iliju. Dugo je plakao. Ilijino grlo se također stegnulo, ali nije zaplakao. Možda zato što to nije bilo vojnički, ali i zato što je tijekom rata naviknuo na teške trenutke i na surovost. Starac je kroz suze objašnjavao Iliji kako uz velike napore dođe u selo da obide svoje ognjište, te usput svrati do groblja i pomoli se tamo za pokojne.

Ilija je već odavna morao krenuti, ali nije znao kako da se oprosti od starca i što da mu kaže. Ipak mu je rekao: "Izdrži još malo, mi ćemo se vratiti." Znao je Ilija da povratak najmanje o njemu ovisi. Uprkos tome bio je optimista, pa je nastojao i starca nekako uteješiti.

Rastali su se. Starac je i dalje stajao na istom mjestu i, još uvijek suznih očiju, gleda za Ilijom.

Iste večeri, Ilija je ponovo bio na slobodnom teritoriju. Nikako nije imao mira. Otišao je na obližnje uzvišenje i sjeo kraj napuštene zemunice. Sumrak ga je uhvatio kako puši cigaretu za cigaretom. I dalje je mislio na ono što je toga dana doživio u svom selu. Ilija nikada nije bio odviše temperamentan, ali je zato jedino on znao kakve su ga emocije razdirale te večeri. Puhao je hladan vjeter poigravajući se opalim lišćem. Ilija kao da ga uopće nije primjećivao. Imao je utisak da mu od svih vjetrova koji su ga šibali najmanje smeta ovaj koji puše svake jeseni.

Neven S.

DAŠTANSKO - SELO MRKE LJEPOTE

Već duže vrijeme pojmom Daštansko ne označava se samo zemljopisni pojam tog malog, planinskog sela pod nogom vrha planine Zvijezde. Ovim pojmom se često želi označiti obranjeni dio vareške općine, pa se onda misli i na sela Višnjice i Pržice. No i pored toga, za svakoga tko je u ovom mjestu proboravio zadnjih 14-15 mjeseci, pojam Daštansko u njegovoj složenosti teško je definirati. Kada bi pojavu i stvarnost Daštanska podredili raznovrsnim studijama opet bi ostalo nederčenosti. Jer:

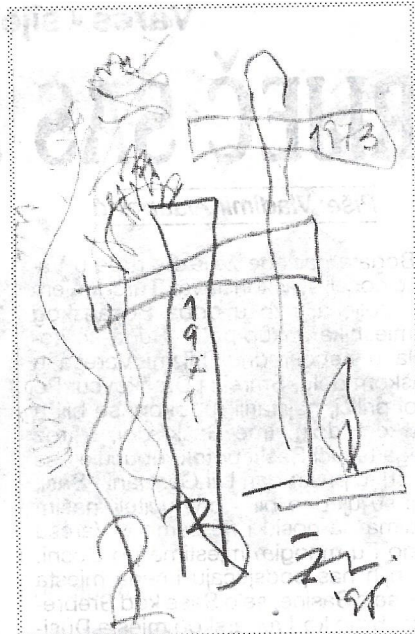
Daštansko je bilo sinonim ljudske patnje u najgorem smislu te riječi. Ono je istovremeno i nagovještaj svjetla iz duge i teške svekolike tame. Tu smo gledali smrti u oči, gonili je od sebe pomahnitalu i okrutnu a ona je unatoč, moćna uzimala svoj danak. Daštansko je i groblje na Višnjicama, križevi na kojima stoji 1972., 1973., 1974. Ovdje je ne jedan brat izgubio brata, otac sina, sin oca. Ono je i pobjeda života nad smrću - osnovna škola fra "Filip Lastrić" i i nasmijana dječja lica. Bila je tu i zemunica broj 23, i kandiolo što je čadilo i nervoza što je kipila, vrila i zuj metaka i ranjeni prijatelj. To je i mali znak života

u biljci paprati u istoj toj hladnoj zemunici, svakodnevno čekanje s kantom u ruci u redu za ručak, iznenadna posjeta male zrake svjetlosti u mraku zemunice. Tu sam naučio kako se svaki "gram radosti dušom mora platiti". Ovo je selo za nas i izvjesno čistilište. Doista, nikad ne bijasmo iskreniji, čistiji u duši. Ovdje se ljudski karakter prosto nije dao skriti. Tu smo, ako smo htjeli, imali što naučiti.

Na toj crti života il' smrti slavili smo Božić '93. Onda sam vidio najviše teških, muških suza. Vjerovali smo da će doći mir, jer Božić je i tamo gdje smo mi. I došao je, svečaniji, okićeniji, izvjesniji Božić '94.

Daštansko je i iščekivanje pozdrava Radio "Bobovca" uz tihi solar-tranzistor. Ono je i zakašnjeni majčin pozdrav sinu koji je toga dana poginuo. Daštansko su neizrecive žalosti kao i zrna radosti. Tu su nas mnogi znali poniziti do blata, uvijek smo ustrajavali čistog obraza i uzdignutog čela. Ovdje su se dogodile i iskrene ljubavi, tu sa prijateljima često dočekam fajront u lokalu "96". I to je Daštansko.

Sa Daštanska su mnogi otišli u sanje svojih eldorada, drugi se vraćaju da su bliže vratima svoga grada. I ja sam bar

deset puta poželio otići bilo kuda, ali sam svaki put odustajao. I sada, kada negdje odem na par dana osjećam se usamljeno. Kada se ponovo vratim u to selo mrke ljepote svaki puta nanovo osjetim silno zadovoljstvo kao da sam došao u svoje, među najrođenije. Unatoč svemu zadovoljan sam što me nije mimoišla ova čaša, što sve ovo ne slušam iz nekog dalekog kampa za izbjeglice.

Zbog ovih sitnih impresija jednog čovjeka (a ovdje nas je na stotine), teško je, doista teško definirati pojam Daštansko.

Zvonimir Stjepanović

IZ DNEVNKA

Srijeda, 23. studeni 1994.

Sunčan ali prohladan dan. Putovanje nije nimalo ugodno. Loš put, puno vozila, česta zaustavljanja. Unproforci voze prebrzo i bezobzirno. Bliži se večer a pred nama je još poveliki dio puta. Od Kiseljaka prema Visokom susrećemo malo vozila. M. šuti. Nije mu do razgovora. Dolazimo na kontrolni punkt. Skoro da i nema vozila. Kratak pogled u papire "Samo Caritas" pita onaj u uniformi. "Da". "Ima li još štogod?" "Nema!" Uz "dovidenja" vraća mi papire. Vozimo se dalje. Kod mjesta Buci - zastoj. Kažu: "Tuće snajper!" Čekamo. Obojica šutimo. Vjerojatno bismo mješavinu dosade i strepnje rado zajedno sa dimom cigareta poslali van kroz otvorena vrata kamiona.

Iz suprotnog pravca prođe auto. I dalje čekamo ali ne zadugo. Krećemo. Dva policajca upozoravaju: "Vozi brže i ne zaustavljaj!" Ipak, prolazimo bez problema. Kroz Visoko vožnja bez zaustavljanja. Sumrak čini okolicu još turobnijom. Brzo prelazimo asfaltni dio puta. Nastavljamo makadamom na-

više. Opet zastoj. Ispred nas duga kolona vozila. Izlazim iz kamiona da protegnem noge. Pored kamiona ispred nas stoji neki čovjek. Prilazi i pita: "Imaš li vatre?" Prilazi cigaretu. Pita ga za razlog zastoja. "Granatiranje!" Čovjek se vrati u svoj kamion. Stojim i osluškujem. Ništa se ne čuje. Vraćam se u kabinu. M. puši i šuti. "Jesi li gladan?" pitam tek da bih nešto rekao. "Ma, kakvi! Da je samo krenuti. Ovo mi čupa živce." Krećemo nakon dužeg čekanja. Stalno zastajemo. Spuštamo se prema Brezi. Zaustavlja nas policija. Samo kontrola papira.

Iza Breze opet zaustavljanje na "punktu". Kraće zadržavanje, pregled papira i pogled ispod cirade kamiona i uz "dovidenja" nastavljamo put. Ove nadzorne točke ("punktovi") na cestama priča su za sebe. Istina, uniformirani ljudi sada su osjetno uljudniji. Često se mogu čuti i riječi "Dobar dan! Molim Vas, pokažite dokumente...Dovidenja...Sretan put!..." Znatno rjeđe je pitanje: "Šta imaš za nas?", a to znači da treba dati

cigareta ili pića... Kažem M. da su sada na punktovima uljudniji nego prije. To je bar bolje nego prije. "Biće bolje kad ne bude punktova na svakom čošku".

Na ulazu u Vareš Majdan - opet punkt. Ovaj puta duže zadržavanje, duže zagledanje u papire i još duže zavirivanje pod ciradu. Kroz Vareš prolazimo bez zastoja. Na ulici malo prolaznika. Na izlazu iz Vareša opet kontrola na punktu. Papiri, pitanja, pregled tovara. "Primi ovu trojicu do Očevije" veli jedan u uniformi. M. gleda i šuti. Kažem: "Ne idemo u Očeviju." "Šta ne ideš nemoj ti meni pričati!" Pristiže neki autobus iza nas. Ona trojica trče prema autobusu. Onaj što je pregledao papire još nešto bilježi, a onda nam bez riječi vraća papire i ide prema autobusu. M. i ja ulazimo u kamion. Farovi obasjavaju lokve i blato. Krećemo. Valja preko Zvijezde, kroz blato, lokve i krivine. Tek iz tunela upita me M.: "Koliko ima još do Vijake?" "Oko 15 km." "Koliko punktova?"

Ž.F.

SJEĆANJE NA POGINULE HRVATSKE BRANITELJE

96. DOMOBRANSKE PUKOVNIJE "BOBOVAC" VAREŠ

ROBERT ZEKIĆ
(08.08.1966 - 31.05.1992)

U postrojbi HVO od 01.05.1992.
Poginuo u sukobu sa vojskom RS na Perunu.
Sahranjen u Varešu.

Tuguju: Supruga Slobodanka, kćerka Gabrijela, otac Josip, majka Blanka i sestra Katarina.

FRANC KRZNARIĆ
(01.09.1970 - 07.07.1992)

U postrojbi HVO od 01.05.1992.

Poginuo nesretnim slučajem na Terzinu brdu.

Sahranjen na Diknjićima.

Tuguju: roditelji

JOSIP ILIĆ
(06.11.1970 - 15.08.1992)

U postrojbi HVO od 04.04. 1992.
Poginuo nesretnim slučajem na Odvojku na Krivaji.

Sahranjen u Donjoj Vijaci.

Tuguju: Otac Anto, majka Nada, sestra Jadranka, brat Vedran.

MIROSLAV TERZIĆ
(18.06.1965 - 25.08.1992)

U postrojbi HVO od 15.04. 1992.

Poginuo u sukobu sa vojskom RS u Jajcu.

• Sahranjen u Varešu.

Tuguju: supruga Marcelina, otac Božo, majka Anica, brat Anto, sestre Marina i Mladenka.

AUGUST KAJUŠIĆ
(11.01.1963 - 15.10.1992)

U postrojbi HVO od 01.05. 1992.

Umro prirodnom smrću. Sahranjen na B. Borju.

Tuguju: Supruga Berna da, kćerka Ana, sinovi Goran i Robert, otac Franjo, majka Kata, brat Slaven.

JOZO PENDIĆ
(25.02.1968 - 04.05.1993)

U postrojbi HVO od 01.05. 1992.

Poginuo u sukobu sa vojskom RS u Maoči.

Sahranjen u Maoči.

FRANJO BURAZEROVIĆ
(03.01.1962 - 04.05.1993)

U postrojbi HVO od 01.05. 1992. Poginuo u sukobu sa vojskom RS u Maoči.
Sahranjen u Maoči.

MARIO MIOČEVIĆ
(24.11.1972 - 01.06.1993)

U postrojbi HVO od 01.05. 1992. Poginuo u sukobu sa vojskom A BiH na Liješnici.
Sahranjen na Miru.

Tuguju: otac Ljupko, majka Lucija, brat i sestra Marina.

ŠPORT

KOŠARKAŠI STARTAJU 25. veljače

Dana 05. veljače 1995.g. u Kiseljaku je održan sastanak predstavnika košarkaških klubova regije Srednja Bosna iz: Kiseljaka, Vareša, Viteza, Novog Travnika i Busovače. Pokrenuta je inicijativa za osnivanje županijskog košarkaškog odbora Srednje Bosne i utvrđen je raspored odigravanja utakmica prvog košarkaškog prvenstva Srednje Bosne. Igra se jednostruki bod sistem (svako sa svakim) u tri grada: 25 i 26 veljače u Vitezu, 04 i 05. ožujka u Kiseljaku, 11 i 12. ožujka u Novom Travniku.

Dvije prvoplasirane ekipe će doigravati sa dvije ekipe iz hercegovačke ekipe za prvaka HR H-B. Može se kazati da je prvo mjesto "rezervirano" za ekipu KK Vitez, ovogodišnjeg pobjednika kupa HR H-B, a za drugo mjesto slijedi oštra konkurencija preostale četiri ekipe. Velika stvar je što i mi imamo našeg predstavnika KK Bobovac. Uz financijsku pomoć pukovnije i TP Pržići, nabavljena je neophodna športska oprema: iako su vremenskim uvjetima onemogućeni u treniranju (posjeduju improvizirani vanjski teren), naši košarkaši

Stoje: D. Selak, Z. Ridić, M. Vidović, I. Božić i Z. Klarić
Čuče: D. Grgić, S. Zlović, G. Kevešević i B. Filić

ulaze ravnopravno sa drugima u borbu za drugo mjesto. Predstavnici Žepča odustali su zbog financijskih teškoća.

ZA KROS KLUB NEMA MRTVE SEZONE

Formulu za svjestan rad bi mogli potražiti od dr. Dražena Grgića, voditelja Kros kluba, koji radi pri Udrugi športaša Vareš. Kod njegovih športaša nema odmora niti vremenskih nepogoda. Takmičenja se održavaju po kiši, vjetru, blatu i snijegu.

Prvi kros je održan 17. listopada 1994.g. u spomen poginulim braniteljima naše pukovnije, a na godišnjicu napada na Vareš. Staza je prolazila kroz Višnjice, Daštansko i Pržice, u dužini od 11 km.

Drugi kros je održan 19. studenog 1994.g. na istoj relaciji, u sklopu proslave 140 g. postojanja novije vareške crkve i 350 g. postojanja Matica krštenih i umrlih za župu Vareš, kao i povodom otvaranja škole u Pržićima.

Treći kros je održan 20.12.1994.g. povodom božićnih blagdana, na stazi dužine 12 km. Poredak najboljih:

1. Dražen Grgić 1961 g. 39 min. 34 sek.
2. Alen Adašević 1977 g. 44 min. 29 sek.
3. Ilija Jurendić 1960 g. 44 min. 39 sek.
4. Damir Dodik 1980 g. 51 min. 49 sek.

Najmlađi učesnik utrke je bio Damir Dodik (14 g.), a najstariji Mijat Josipović (67 g.).

KRIŽALJKA

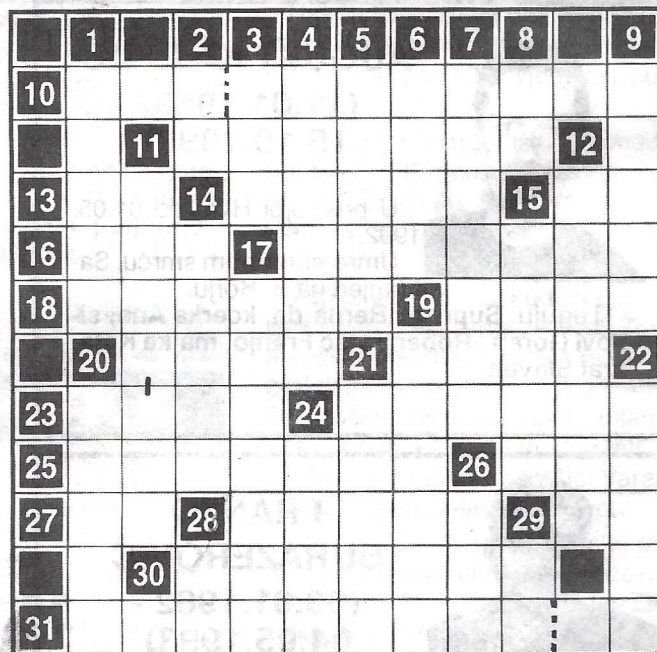
VODORAVNO

10. jedan od osnivača i izdavača lista "Bobovac"

11. Prostrana uvala između visokih brda
13. Inicijali bubnjara Starra
14. Slikarov proizvod
15. Autoznak za Sisak
16. Uzvik (gle,eto)
17. Legura žive s drugim kovinama
18. Ljetovalište na Jadranu
19. Ime glumice Price
20. Pripadnik starog europskog naroda
21. Ugljen, ćumur
23. Vrsta duhačkog instrumenta(množ.)
24. Prvo ime hrvatskog književnika Dalskog
25. Financijska propast nekog poduzeća
26. Albanska telegrafaska agencija
27. Kemijski znak za iridij
28. Ime književnika Ševčenka
29. Inicijali bivšeg splitskog košarkaša Dukana
30. Glasilo HKD "Napredak" - podružnice Vareš; također: naziv 96. domobranske pukovnije HVO-a
31. Postati kriv, savijen

OKOMITO

1. Odjel za žene u muslimanskim kućama
2. Inicijali političara Kordića
3. Dio lica
4. Titan iz starogrčke mitologije
5. Periodično podizanje morskog razine
6. Glasanje zvijeri, rikanje
7. Zamjena jedne riječi drugom, (retorički)
8. Autoznak za Daruvar
9. Podneblje
11. Vrsta ugostiteljskog objekta
12. Preraditi mljevenjem
14. Zgrada u kojoj su se kod starih Rimljana natjecali pjesnici, i glazbenici; također: poznato kazalište u Parizu
15. Gornji dio čovječijeg tijela
17. Osoba koja glasuje na izborima, birač (str.)
19. Najviši zakon jedne države (množ.)
20. Provaliti, opljačkati
21. Divlje nekorisno bilje
22. Pokreti; također: obrtnički ili trgovački objekti
24. Hebrejski učitelj
26. Ura
28. Kratica za boksački klub
29. Rimski 101

Autor: Č. Jelić

BOBOVAC

"BOBOVAC" Informativno glasilo Hrvata Vareša

Osnivač i izdavač: Općinsko vijeće općine Vareš i HKD "Napredak" - podružnica Vareš.

Uredništvo: Zvonimir Stjepanović, Željko Lekić, Mladenko Marjanović, Vladimir A. Alaupović, Marijan Vidović, Boško Andrić.

Tisak: NIGP "FUTURA" Zenica